

גבעת הר געש. חרה

חפצתי לעלות על ענאו. הר געש גדול, ולהשקיף ממנו על מרחבי ארץ הלבנה הזאת. אבל איש לא הסכים ללכת עמדי, כי השיך אסר עליהם בסתר. הוא שמר את העסק לו ולבניו וקוה ליהנות ממעינות או מאוצרות שאגלה אנכי. בלבו האמין ככל בדוי כי כונתי היא להתעשר, ורצה להתעשר על ידי. ראשי פג'יר, בני אדם קרובים לישוב, הטיבו להבין את דברי קציניי ההאג', אבל בני ב'ישר אנשי הרים הם, כבדי-מח ומעוקשים בדעותיהם. טולוק, בהעלתו על דעתו את כל הדברים המשונים ששמע על אודות הנוצרים, שאל אותי במסבת הקפה: "ח'ליל, באלהים, היש לכם ספינת-אוויר, הגדנא לי — והשמיע בעיני כל — והנוצרים יעלו בה ויעופו?" — נכון דברת, טולוק; שלחופית גדולה בכיס של משי, ולוא גדול מתאהל הזה ויכול לשוט באויר". טולוק: "ועוד אמור לנו: האין לכם אניה היורדת תחת המים יחד עם כל הברווים (האנשים) אשר בתוכה והולכת שם ושבה ועולה?" — שאלתי: "מנין לך זאת?" — מבן דודי מסוריה שנשא לו בת מערב, אשה עשירה מאד מהארצות אשר מעבר לימים, ממקומות רחוקים".

נסענו משם וחנינו במקום אחר. עליתי על גבעה ומניתי בסביבה ארבעים לועי-געש; יצאתי לראות את הקרובים אלינו. קשה היא ההליכה בשדה לבה, המזדקרת בחודיה, החרושה בערצים מלאים אבני-פרא, שנפלטו מפי לועי-געש, ומעייפת בזמן קצר. מהרתי להתרחק פן יעצרני אחד מידידי. עליתי על ראש הר-געש קטן, 300 רגל גבוה, והנהו מכוסה חמר נפלט, אבני ספוג (חפאף), אפר קל וחלוד וחרבה זיזי לבה חדים. במרוצת הדורות עשו המטרות השנתיים המעטים, חריצים במורד הגבעה, טפסתי למעלה ונכנסתי לתוך הלוע, על קירותיו קרום סיגי לבה חדים, ובקצהו פרצה שנפרצה בורם שלהבת הלבנה, הבוקעת מבפנים, וכך נקרשה. במדרוני הגבעות האלה מצאתי

גוש שחם אדום שנקלע בשעתו מבטן ההר. לדברי הנודדים, מצוי השחם האדום בבקעות החרה, לא הרחק מזה, וכן קרוב להר ענאו ולמטה מהר עויריד. החורבות העתיקות בג'י בניויות מגושים גדולים של שחם אדום. מאבן זו עושים הברווים מין משובח של ריחיים, כלי מלאכה אין להם, אלא יבחרו להם צור קשה ויהלמו בו בלי הרף ברגב סלע, עד ילבש את הצורה הרצויה. אחר זה ינקבו בו חור במסמר. לרגלי גבעת הלוע מצאתי בור טבעי מלא אבן-חול צהובה, שנפלטה לפנים מן הלוע, ובין רגבי המפולת הגדולים ראיתי הרבה אבני בדולח ירוקות, רגילות.

מכל רמה נגלית לפניך שממת ברזל; גבוב גושי חימר גלום, שחור דומם, שנקלע מפי לועי-הגעש; פני העולם זועפים וקשים, אין חיוך; מדבר אימים, חימר היולי בוער ומעלה חלודה. רגש של בדידות מעיק על לבך. השמים שוממים, האדמה כבלהות לילה, ואין נוחם! אתה עומד מדוכדך ורפת-אונים לפני עולם-יה בראשיתו, לפני כחות תבל שנרדמו בגבורתם — הם בולעים ומבטלים את רחש לבך. מה חייך הקטנים והתפלים, אם לא מקרה מצער בחיי היקום הגלום? במרחק של 12 מיל הודקף ההר ענאו, והוא כמו רוכב על סופת סלעים, בקעות ולשוונת-לבה ואבני-בזלת מגולגלות וצרובות מבדילות בינינו; נואשתי להגיע שמה.

בהמשך דרכנו בחרה התבוננתי אל סביבותי ואמרתי בלבי, כי לא תארתי לי ארץ איומה כזאת. מראותיה מעלות על הדעת את הנוף המתגלה לעיניך מראש וזוביוס, בהשקיפך דרומה-מזרחה — מקומת-פרא אשר בן אירופה יתסס לתעות בהם (והרושם כאן גדול פי-אלף!). חזרה זו נותנת לבניה העלובים לפן וחמאה, כל גיא וכל בקעה נדחת, אשר באנו לחנות בחיקם, היו ביתנו יומיים או שלשה ימים — התרגלנו אל פרצות הבזלת המהלכות אימים, אל מעט הדרדרים המדולדלים, לבנו דבק בהם, לא ברצון עזבנום; ואין ספק, כי נפש המהובי, בן המקום, קשורה אל החרה, אמו-חורגתו. בני המדבר מניחים לתומם, כי רוב העולם הוא ארץ לבה כארצם, ולא ילדים בלבד, גם גדולים, גברים כנשים, שאלוני: "ומולדתך, ח'ליל, מה היא — חרה או ערבות-הול?"

מלבד הברווים ובהמתם אין כמעט סימן של חיים בחרה, גם הזבובים,